

MAMASTÕ KANDI KÜLÄNIMMIST

Jupp Saarõ Evari 2023. aastaga Kaika suvõülikooli
matkapäävä loengust.

Tuu oll' 1998. aasta, ku ma ka Mamastõ küläst läbi käve ja otsõ siist vanõmbit inemiisi, kotussõnimmi tiidjit. Eks ma siist näid löödse kah ja hulga nimmi sai Eesti põhikaardi pääle. A viimätsel aol olõ ma tegelnü rohkõmb nimmi aoluuga.

Põlva ümbre om neli väega vanna ja viies noorõmb külä: Mamastõ, Himmastõ, Suukülä, Tännässilmä ja vähä noorõmb Mõtstõ. Põlva esi ei olõ külä olnu, joba timä alguperäne pindala om väikene, ku võrrõlda suuri vannu külliga. Põlva oll' kerigukotus. Ku mõtõlda, et mis siin muinasaost tähtsä kotusõ omma olnu, sis Rosma liinamägi om üte grupi külli liinamägi, taa om nii suur. Võissi ka üteldä, et Põlva om kotus, kohe tetti kerik, a mine sa tiiä, äkki oll' Põlva sõski ka inne tähtsä nimi mitma külä liidu, näütüses linnusõpiirkunna jaos.

Külänime, pääle Mamastõ, omma lihtsä är seletä:

Mõtstõ om mõtsmaa pääle tegünü külä, mis om ka tõisist vähä noorõmb. Mõts es tähendä õnnõ puiõ kasumisõ kotust nigu seo ilma aigu. Mõts om tähendänü ka tuud kotust, miä ei olõ kellegi uma, midä ei olõ languisi är jaet, nigu põlist külänurmõ jaeti. Mõtstõ om sis sääne mõtsa elämä minejide külä.

Suukülä, miä seo ilma aigu ammõtligult inämb külä ei olõki, oll' innembi Soekülä. Ku lukõ vanõmbit lättit, sis 1685 om tuu olnu Sutwekylla, 1638 om kirja pant *Saggeküllä*, a tuud g-d piät kah j muudu vällä ütlema, nagu *Sajekülä* vai *Sojekülä*. Ku mõtõlda, et säääl oll' liinamägi, sõs säääl võisõ olla ka võimõkas juht, kedä võidi Soe nimega kutsu. Rosma om kah vana nimi, a tuu oll' üts kotus vanan Suukülän.

Tännässilmä om olnu külä, mink elänikke om kutsut näide erilidsi silmi perrä: nä olli *tännässilmä. Kas tuu tähend' hellet vai tummõt, oll' tuu tuhm vai helkjä, tuud täpsäle ei tiiä. Ütes võimalusõs omma viil tähni silmä iirissee pääl. Ka perekunnanimes om annõt Tähnäs. Tännässilmä om kõrduv külänimi mitmõl puul Eestin (kokku viis küllä). Midägi näide silmi man om olnu, miä inemiisi tähelepandmist om tõmmanu – nä omma tõistmuudu inemise olnu.

Himmastõ külä rahva ede-esäs om peet kedägi Himmat, timä perrätulõja omma *himmadsõ* ja näide külä om sis Himmastõ. Küländ selge muinasaignõ inemisenimi sõnatüvest *himo*, levinü lajalt, om tunnõt liivlasi man ja Soomõn. Liivlasi käest om tuu lainat ka baltlasi edenimes: läti *Imants* om tuusama nimi.

Mamastõ nime kiräpilt *Mammaste* tulõ vanast kiräviiest, kon -*mm*- näüdäs, et *a* om lühkü. Kiräkiilne katõ *m*-ga vorm om ka võru keelen levinü, harva, ku kiäki inämb *Mamastõ* üte *m*-ga ütles. Mamastõ nimi om kah *stE*-jakuga, miä tähendäs, et elänigu omma **mamadsõ*, **Mama* hõimu liikmõ, või olla varatsõmbal aol, ku külä oll' nuur, ka timä perrätulõja. A kiä oll' *Mama*? Õdagumeresoomõ algkeelen säänest inemisenimme es olõ. Sobiva omma kreeka nime, miä võisõva siiä tulla joba kristlusõ aigu läbi vinne keele, selle et õigõusu kerik oll' väega puult ja pruuksõ noid. Kreeka nime *Mamas* ja *Mamantos* võissi olla tuu alussõs. Om ka õdagupoolidsõ seletüse võimalus. D.-E. Stoebe om uurnu eesti lisanimme *Mamma Clas* (*Clas* om edenimi, sama, miä Klaus vai Nikolaus), ja võrdõlõnu tuud vana saksa inemisenimega nigu *Mamo* vai *Mammo*. Nimi om arvada lainatu, a kost, ei tiiä.